

Turismus, který dává smysl: Jak mohou obce profitovat spolu s přínosem pro život obyvatel

Cestovní ruch představuje pro mnoho obcí a měst významný ekonomický přínos, ale zároveň přináší i zátěž pro infrastrukturu a každodenní život místních obyvatel. Klíčem k úspěchu je udržitelný a daty řízený turismus opřený o spolupráci veřejného, soukromého a neziskového sektoru. Praxe města Mikulov i zkušenosti expertů na strategické plánování ukazují, jak efektivně vybírat místní poplatky, řešit parkování a rozložit návštěvnost mimo hlavní letní sezónu.

Cestovní ruch je významným ekonomickým odvětvím, kterému se z pohledu veřejné správy často nevěnuje dostatečná pozornost. Přitom má zásadní multiplikační efekt, který zůstává přímo v daném regionu. Podle expertních odhadů dosáhla v loňském roce spotřeba v oblasti cestovního ruchu, kultury, sportu a volnočasových aktivit zhruba 775 miliard korun, což přineslo 325 miliard do veřejných rozpočtů.

Z pohledu samospráv je však zásadní otázkou, kde leží hranice takzvané absorpční kapacity území. Zvýšená produkce odpadu, tlak na veřejný pořádek, přetížená doprava a růst cen nemovitostí jsou reálné problémy exponovaných míst. Podle expertů lze však těmto negativním jevům předcházet.

„Na cestovním ruchu může každá obec či město vydělávat, pokud zvolí správnou strategii, zavede ubytovací poplatek a bude mít systémovou politiku parkovného. Pokud se tato politika dělá chytře, nejenže přináší významně více prostředků, ale může vést i k odstranění projevů overturismu,“ vysvětluje Ondřej Špaček, ředitel společnosti KREIA group, která se specializuje na strategické plánování měst.

Zkušenosti z Mikulova: Jasná data a reinvestice poplatků

Příkladem obce, která aktivně pracuje s udržitelným cestovním ruchem, je jihomoravský Mikulov. Město se 7 200 stálými obyvateli disponuje 3 400 lůžky ve zhruba 60 ubytovacích kapacitách. Celou turistickou oblast Pálava navštíví ročně 340 000 lidí. Tato zátěž vyžaduje značné finanční prostředky na údržbu města. Z toho důvodu Mikulov v létě roku 2024 přistoupil ke zvýšení poplatku z pobytu z 35 Kč na 50 Kč.

Aktuální výběr z tohoto poplatku dosahuje zhruba 11,5 milionu korun ročně. Město tyto prostředky nenechává rozpustit v běžném rozpočtu, ale cíleně je vrací do infrastruktury spojené s turismem.

„Z těchto poplatků investujeme zhruba sedm milionů korun do řešení odpadů a do nového mobiliáře, a to jak v centru, tak i v okolí. Další miliony jdou do údržby, kulturních akcí, marketingu a koordinace cestovního ruchu. Peníze nevyjdou nazmar, což je pro udržení rovnováhy ve městě nesmírně důležité,“ popisuje starostka Mikulova Jitka Sobotková.

Regulace dopravy a zvládnání sezónnosti

Jedním z nejčastějších třecích ploch mezi rezidenty a návštěvníky je parkování a přetížení center měst. Mikulov zavedl systém modrých zón a disponuje záchytnými parkovišti ve vzdálenosti 15 minut chůze od historického jádra. Podle Ondřeje Špačka je důležité zavést u parkování dynamickou cenotvorbu. Turistům, pro které je cenný čas, lze nabídnout parkování v centru za nepoměrně vyšší částku, zatímco na okrajových parkovištích mohou stát levněji, což prodlouží jejich dobu pobytu ve městě. Jako užitečný nástroj se v tomto směru jeví zavádění karet návštěvníka a karet občana.

Druhým velkým tématem je sezónnost. Pokud se turisté koncentrují pouze do letních měsíců, infrastruktura kolabuje. Mikulov se proto soustředí na rozprostření návštěvnosti v čase i prostoru. Návštěvníci jsou navigováni na cyklostezky a za atraktivitami do okolních obcí (např. Archeopark Pálava či Dům přírody v Dolních Věstonicích). V čase se město snaží sezónu prodlužovat podporou kongresové turistiky a pořádáním akcí v průběhu celého roku, jako je tradiční fašank, divadelní festivaly či svatomartinské slavnosti.

Spolupráce sektorů jako nutná podmínka úspěchu

Zkušenosti z praxe ukazují, že snaha samotné radnice nestačí. Fungující destinační management vyžaduje kooperaci tří stran: veřejné správy, místních podnikatelů a neziskového (spolkového) sektoru. V Mikulově k tomuto účelu zřídili i pozici koordinátorky cestovního ruchu.

Důležitost koordinace potvrzuje Ondřej Špaček na příkladu obce Tisá na Děčínsku. Kvůli nárazovému zájmu o tamní skály obec trpěla dopravním kolapsem. Zavedením strategie, rezervačního systému s dynamickou cenou a angažováním koordinátorky se podařilo situaci stabilizovat a obci to za půl roku přineslo zisk ve výši čtyř milionů korun.

Dalším příkladem dobré praxe zprostředkovaným experty je Český Krumlov. Tamní podnikatelé chtěli udržet zaměstnance i přes zimu, a tak zainvestovali do prvního ročníku vánočních trhů. Město jim nekladlo administrativní překážky, neziskový sektor dodal program a z trhů se stal fenomén, který plní kapacity a zároveň slouží i místním obyvatelům.

Overturismus a problematika krátkodobých pronájmů

Zatímco v zahraničí je takzvaný overturismus vážným problémem, v České republice se s ním podle expertů v pravém slova smyslu zatím nesetkáváme. Většinou jde pouze o důsledek špatné organizace, který lze vyřešit vhodnými opatřeními, jak ukázal například rezervační systém v Adršpachu.

Reálnou výzvou pro samosprávy však zůstává platforma krátkodobých pronájmů typu Airbnb a budování takzvaných investičních bytů. V turisticky atraktivních lokalitách si lidé pořizují nemovitosti, nemají zde trvalý pobyt (obec tak přichází o příjmy ze sdílených daní) a při komerčním pronajímání narušují poklidný ráz obytných zón.

Mikulovský živnostenský úřad proto tyto ubytovací platformy aktivně kontroluje a dbá na řádný odvod místních poplatků. Z dlouhodobého hlediska je ale podle Špačka cestou snažit se majitele investičních apartmánů motivovat k přihlášení trvalého pobytu. Co se týče Airbnb, je klíčové dostat poskytovatele do systému poplatků a edukovat návštěvníky prostřednictvím „desatera slušného chování“, které podle zahraničních i tuzemských zkušeností dokáže eliminovat velkou část sousedských konfliktů.

Cestovní ruch jako služba občanům

Ačkoliv se zástupci municipalit občas setkávají s názorem, že „turisté nejsou voliči“ a nemá smysl do nich investovat, praxe dokazuje opak. Udržitelný cestovní ruch dává vydělat místním poskytovatelům služeb, od restaurátérů až po řemeslníky. Zajišťuje, že i v relativně malých obcích existuje široká nabídka gastronomie a kultury, kterou mohou využívat sami rezidenti. Pokud samosprávy dokážou tento sektor strategicky plánovat a řídit pomocí dostupných dat, stává se cestovní ruch nástrojem pro celkové zvyšování kvality života v obci.

Série online TV vysílání vzniká v produkci Národní sítě Zdravých měst ČR ve spolupráci s TV Municipal a časopisem Moderní obec, za podpory Ministerstva pro místní rozvoj ČR (MMR).

[záznam1] MODERNÍ MĚSTA: PRAXE STAROSTŮ IV - TURISMUS, KTERÝ DÁVÁ SMYSL
Národní síť Zdravých měst ČR

ONLINE SÉRIE POKRÁČUJE

ZÁZNAM VYSÍLÁNÍ

Turismus, který dává smysl

JITKA SOBOTKOVÁ, starostka Mikulova
Sledovat na YouTube

www.ZdravaMesta.cz/
webinar-PraxeStarostu-2026

Záznam TV Zdravá města

Sérii vysílání naleznete zde: <https://www.zdravamesta.cz/tv>

KAPITOLY VIDEO (obsah pro snadnou navigaci):

- 00:00 Úvod a představení tématu: Cestovní ruch s přidanou hodnotou
- 00:53 Case study Mikulov: Prezentace starostky Jitky Sobotkové
- 08:00 Úskalí popularity: Přetížení centra, parkování a odpadky
- 12:00 Jak rozprostřít návštěvnost a bojovat se sezónností
- 18:27 Představení Ondřeje Špačka (KREIA group) a aktuální trendy v turismu
- 20:47 Je cestovní ruch škodlivý? Kde leží hranice udržitelnosti
- 25:00 Ekonomika: Jak může každá obec na turismu vydělat (Příklad obce Tisá)
- 34:39 Data v turismu: Proč se bez geolokačních dat a statistik neobejdete
- 40:51 Oříšek jménem parkování: Rezidenti vs. turisté
- 44:42 Overturismus v ČR: Je to reálná hrozba, nebo jen mýtus? (Příklad Adršpach)
- 48:51 Nutnost spolupráce: Radnice + Podnikatelé + Neziskový sektor
- 54:16 Turismus vs. Bydlení: Problém jménem Airbnb a vylidňování center
- 1:01:09 Síla komunity: Zapojení místních spolků do cestovního ruchu
- 1:05:46 Multiplikační efekt turismu: Proč ho ekonomika měst tolik potřebuje
- 1:08:05 Závěrečná doporučení expertů pro česká města a obce

KONTAKT pro média

Jitka Boušková 
Národní síť Zdravých měst ČR

(+420) 606 755 373

bouskova@zdravamesta.cz

www.ZdravaMesta.cz

www.DobraPraxe.cz

